



BUKOVINIAN STATE  
MEDICAL UNIVERSITY  
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ  
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ



ȘTEFAN CEL MARE  
UNIVERSITY  
OF SUCEAVA  
СУЧАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМ. ШТЕФАНА ЧЕЛ МАРЕ

# АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУСПІЛЬНИХ НАУК ТА ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ

AKTUALINI PYTANNIA SUSPILINIH  
NAUK TA ISTORII MEDITSINI  
(APSNIM)

CURRENT ISSUES OF SOCIAL  
STUDIES AND HISTORY OF  
MEDICINE

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ  
ОБЩЕСТВЕННЫХ НАУК  
И ИСТОРИИ МЕДИЦИНЫ

ENJEUX ACTUELS DES SCIENCES  
SOCIALES ET DE L'HISTORIE DE  
LA MEDECINE

Спільний українсько-румунський науковий журнал  
Joint Ukrainian-Romanian scientific journal

2020, 4 (28)

*Журнал засновано в 2013 р.*

*Перереєстровано 27.07.2015 р. у Міністерстві  
юстиції України (Свід. № 21495-11295ПР – Сер. КВ)*

*Journal started publishing in 2013 year.*

*Re-registered in the Ministry of Justice of Ukraine  
27.07.2015 p (Cert. of registr. № 21495-11295PP – Ser. KB)*

*Журнал включено до Категорії "Б" Переліку  
наукових фахових видань України з історичних  
та філологічних наук (Наказ МОН України № 409  
від 17.03.2020р.).*

*Journal is on the List of Scientific Professional publication  
of the Ministry of Education and Science of Ukraine  
Category «B», entitled to publish main results of  
dissertations in different fields of Historical sciences and  
Philological sciences (order № 409 of 17.03.2020)*

*Honorary editor:* Dr. of Medicine, Prof. **Taras Boychuk** (Bukovinian State Medical University)

*Editors-in-Chief:* Dr. of History, Prof. **Antoniuy Moysey** (Bukovinian State Medical University)  
Dr. of History, Prof. **Stefan Purici** (Ștefan cel Mare University of Suceava)

*Executive Editors:* Ph.D., Assoc. Prof. **Antonina Anistratenko**, responsible for the electronic version of the journal  
Ph.D., Assoc. Prof. **Yulia Rusnak** (Bukovinian State Medical University)  
Ph.D., Lecturer **Tetyana Nykyforuk** (Bukovinian State Medical University)  
Ph.D., Lecturer **Harieta Mareci Sabol** (Ștefan cel Mare University of Suceava)

*Editors Assistants:* Ph.D., Associate Prof. **Inha Tymofijchuk** (Bukovinian State Medical University)  
Ph.D., Lecturer **Vasile M. Demciuc** (Ștefan cel Mare University of Suceava)

*Executive secretaries:* Lecturer **Iryna Kaizer**, Lecturer **Lidia Vylka**, Lecturer **Uliana Kemin**  
*Responsible for the Bibliographic description of the references:* **Svitlana Tulevska**

INDEXING: Index Copernicus – 73,78 (2016) | Infobase Index – 2,8 (2016) | MIAR – 2,8 (2016) | SRJIF – 3,98 (2017) | JICindex – 0,110 (2017)

*Journal was registered in the international scientometric and bibliographical database Index Copernicus, Directory of Open Access Journals (DOAJ), Ulrichs Web, Erih Plus, Scientific Indexing Services, Index of Turkish Education, Infobase Index, OAJI, World Cat, DRJI, Sherpa/Romeo, MIAR, Journal Factor (JF), Root indexing, Science Research Journal Impact Factor was published in database: Google Scholar, SCLARY (World Wide Science Educational Library), Scientific periodicals of Ukraine, Central and Eastern European Online Library (Germany).*

## EDITORIAL BOARD:

## SOCIAL SCIENCES

**History:** Prof. *Onoriu Colăcel*, Dr. of History, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof., *Serhiy Dobrshanskyi*, Ph. D., Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine); Assoc. Prof. *Gennadii Kazakevych*, Dr. of History, Taras Shevchenko Kyiv National University (Ukraine); Prof. *Michel Kerautret*, Dr. of History, Ecole des Hautes études en sciences sociales (Paris, France); Prof. *Zenon Kohut*, Dr. of History, Alberta University (Edmonton, Canada); Prof. *Anatoliy Kotsur*, Dr. of History, Taras Shevchenko Kyiv National University (Ukraine); Prof. *Oleksandr Kurochkin*, Dr. of History, M. Rylyskyi Institute of Art, Folklore and Ethnology, Academy of Sciences (Kyiv, Ukraine); Chief Research Worker *Elisaveta Kvilincova*, Dr. of History, Institute of Cultural Heritage, Academy of Sciences (Chisinau, R. Moldova); Prof. *Yuri Makar*, Dr. of History, Academician of the Ukrainian Academy of History, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine); Senior Research Associate *Paul Meerts*, Dr. of History, Institute of International Relations Clingendael (The Hague, Netherlands); Prof. *Olimpia Mitric*, Dr. of History, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Gheorghe Onișoru*, Dr. of History, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof. *Nataliya Petrova*, Ph. D., I. I. Mechnikov National University of Odesa (Ukraine); Assoc. Prof. *Florin Pintescu*, Dr. of History, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Acad. *Stepan Pavliuk*, Dr. of History, Director of the Institute of Ethnology, Academy of Sciences (Ukraine); Acad. *Anna Skrypnyk*, Dr. of History, Director of the Institute of Art Studies, Folklore and Ethnology, Academy of Sciences (Kyiv, Ukraine); Prof. *Andrzej Wawryniuk*, Dr. of History, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Cholmciu (Poland);

**Philology:** Prof. *Bertrand Badier*, Dr. of Philology, Ecole normale supérieure (Paris, France); Prof. *Piotr Borek*, Dr. of Philology, Head of the Polish Philology Institute Krakiv Pedagogical University (Poland); Assoc. Prof. *Carmen Dărăbuș*, Dr. of Philology, Kliment Ohridski University of Sofia (Bulgaria); Prof. *Mircea A. Diaconu*, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof. *Evelina-Mezalina Graur*, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Adam Falowski*, Dr. of Philology, Head of the East Slavic Philology Institute Jagiellonian University (Poland); Prof. *Roma Franko*, Dr. of Philology, University of Saskatchewan (Canada); Assoc. Prof. *Anastasiya Lepetiukha*, Kharkiv national pedagogical university named after H. Skovoroda (Ukraine); Assoc. Prof. *Simona-Aida Manolache*, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Chief Research Worker *Anna-Maria Sorescu-Marinkovich*, Dr. of Philology, Balkan Institute at Serbian Academy of Sciences and Art (Belgrad, Serbia); Prof. *Hanna Martynova*, Dr. of Philology, Bohdan Chmelnytskyi Cherkasy National University (Ukraine); Prof. *Ovidiu Morar*, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Mihaela Violeta Munteanu*, Dr. of Philology, Technical University of Cluj-Napoca (Romania); Prof. *Rodica-Mărioara Nagy*, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Felix-Narcis Nikolau*, Dr. of Philology, Lunds universitet (Sweden); Prof. *Antoaneta Olteanu*, Dr. of Philology, Bucharest University (Romania); Assoc. Prof. *Oleksandr Rak*, Ph. D. of Philology, Bukovinian State Medical University (Ukraine); Prof. *Nataliya Rusnak*, Dr. of Philology, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine); Dr. of Philology, Prof. *Svitlana Shabat-Savka*, Ph. D. of Philology, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine);

**Philosophy:** Prof. *Sorin Tudor Maxim*, Dr. of Philosophy, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Diego Sanchez Mecka*, Dr. of Philosophy, National University of Distance Education (Madrid, Spain); Assoc. Prof. *George Neamțu*, Dr. of Philosophy, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof. *Bogdan Popoveniuc*, Dr. of Philosophy, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof. *Nina Zoriv*, Ph. D. of Philosophy, Bukovinian State Medical University (Ukraine).

## HISTORY OF MEDICINE:

Assoc. Prof. *Carmen Cornelia Bălan*, Dr. of Psychology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Dr. med. Dipl.-Psych, MBA, *Gerhardt Dammann*, Chief of Psychiatrische Klinik Münsterlingen and the psychiatric services Thurgau (Switzerland); Prof. *Alexander Fediv*, Dr. of Medicine, Bukovinian State Medical University (Ukraine); Prof. *Oleksandr Ivashuk*, Dr. of Medicine, Bukovinian State Medical University (Ukraine); Prof. *Alfred Prits*, Dr. of Psychology, President of World Psychology Union Head of Psychotherapy and Psychoanalysis Institute in Vienna (Austria); Assoc. Prof. *Nadia Laura Serdenciuc*, Dr. of Educational Sciences, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Viktor Tashchuk*, Dr. of Medicine, Bukovinian State Medical University (Ukraine); Prof. *Dmytro Tyntyuk*, Dr. of Medicine, Chisinau State University of Medicine and Pharmacy N. Testemitsanu (R. Moldova); Prof. *Bohdan Vasylevskiy*, Dr. of Medicine, Chief of Psychosomatik Institute (Warsaw, Poland).

**Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал. Серія "Історичні науки" || Current issues of Social studies and History of Medicine. Joint Ukrainian-Romanian scientific journal. Series "Historical science"/ Редколегія: А. Мойсей, Ш. Пуріч. Чернівці–Сучава: БДМУ. 2020. № 4 (28). 110 с.**

ISSN: 2311-9896; EISSN 2411-6181

The actual problems of world history, history of Ukraine, history of religion, ethnogenesis and traditional culture of peoples, archeology, philosophy, linguistics, literature and history of medicine are investigated in the journal. The journal is the international edition according to the sphere of extension and geography of the authors.

ББК 60я53+5я.я43

*The journal is published in paper and electronic version with the resolution of the academic council of Higher State Educational Establishment of Ukraine "Bukovinian State Medical University" (Decision № 4. Date: 26.11.2020).*

The authors are responsible for the selection, accuracy of given information, citations, proper names, geographical names and other data.

Publishing: 2-4 issues a year. Languages: Ukrainian, Russian, English, French.

**Address:** Ukraine, 58000, Chernivtsi, Heroiv Maidanu str., 3, Department of Social Sciences and Ukrainian Studies.  
Tel.: (0372) 520871. **E-mail:** snim@bsmu.edu.ua; society@bsmu.edu.ua

*The electronic version of the journal is available on the Web sites: <http://apsnim.bsmu.edu.ua>; <http://doaj.org> (DOAJ); <http://www.irbis-nbuv.gov.ua> (National V. Vernadskij library web-site); <http://e-apsnim.bsmu.edu.ua> (OJS); <https://journals.indexcopernicus.com/representative/issue/list> (Copernicus ICI).*

**ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ БУКОВИНСЬКОГО  
ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЗА 1974–2020 РР.****Тарас БОЙЧУК, Антоній МОЙСЕЙ**Буковинський державний медичний  
університет, Чернівці (Україна),  
rector@bsmu.edu.ua ; antoniimoisei@bsmu.edu.ua**MAIN STAGES OF BUKOVINIAN STATE MEDICAL  
UNIVERSITY DEVELOPMENT FOR 1974–2020****Taras BOYCHUK, Antony MOYSEY**Bukovinian State Medical University, Chernivtsi (Ukraine),  
ORCID ID: 0000-0001-5295-2271 RESEARCHER ID S-5261-2016

**Бойчук Тарас, Мойсей Антоній. Основные этапы развития Буковинского государственного медицинского университета за 1974–2020 годы.** В статье продолжена работа по анализу основных этапов развития БГМУ с 1974 г. до нынешнего времени. Целью данной статьи является выделение наиболее значимых событий в истории БГМУ в период между 1974 годом, на котором остановилось предыдущее исследование, и сегодняшним днем. Актуальность исследования диктуется необходимостью создания позитивного исторического стереотипа про БГМУ. Методика работы основывается на анализе историографических изданий и архивных материалов. Выводы. Во временном промежутке 1974 -2020 гг. основные этапы развития Буковинского государственного медицинского университета были обусловлены историческими реалиями. С 1974 г. до середины 1980-х годов система образования была вмонтирована в советскую парадигму мировосприятия. Однако в профессиональном плане коллектив учебного заведения четко следовал научному подходу к преподаванию специальных дисциплин, выдвигая на первый план практическую подготовку молодого врача. С началом «перестройки» в СССР (вторая половина 1980-х годов) усилился период либерализации политической жизни, что, безусловно, сказалось на учебный процесс, особенно в гуманитарном цикле предметов. С получением Украиной государственной независимости произошли основные организационные перемены: в 1997 г. заведение стало академией, а с 2005 г. – университетом. Это сказалось на содержании образования. Университет присоединился к Болонскому процессу. Стабильное большое количество иностранных студентов – показатель этих перемен. Исчезли дисциплины марксистско-ленинского цикла. Заведение смело вступило в эпоху электронных технологий, имея солидную материально-техническую базу для этого.

**Ключевые слова:** Буковинская государственная медицинская академия, Буковинский государственный медицинский университет, либерализация политической жизни, Болонская система, электронные технологии в образовании.

**Вступ.** Погляд в історію допомагає зрозуміти еволюційну лінію розвитку будь-якого соціального явища. Говорячи про Буковинський державний медичний університет, важливо зрозуміти, що спонукало наших попередників у справі розвитку вищого медичного навчального закладу на Буковині, який протягом свого існування змінив декілька назв: Чернівецький медичний інститут, Буковинська медична академія, Буковинський державний медичний університет.

**Постановка проблеми.** Шлях пройдений БДМУ зафіксований у історіографії, присвяченій різним ювілейним датам. Серед них “Сторінки історії Чернівецького медичного інституту: біографічний довідник”(1999 р.)<sup>1</sup>, “Буковинська державна медична

академія: становлення, здобутки, перспективи розвитку”, яка побачила світ у 2004 р.<sup>2</sup>. У 2014 р. до 70-ї річниці була видана книга “Буковинський державний медичний університет. Історія і сьогодення”<sup>3</sup>. З цієї групи історіографічних видань вважаємо за потрібне згадати ще дві роботи. Це – “Засновники кафедр – корифеї науки БДМУ” (2015)<sup>4</sup> та “Від Києва до Буковини простягся історичний шлях Буковинського державного медичного університету” (2016). Видана в 2019 році монографія “Перші 30 років діяльності Чернівецького державного медичного інституту (1944–1974 рр.)” була присвячена 75-річному ювілею БДМУ і узагальнила тридцятирічний досвід невтомної праці колективу навчального закладу для вирішення поставлених перед ним суспільством завдань<sup>5</sup>.

<sup>1</sup> Storinky istoriyi: bihrafichnyy dovidnyk zaviduvachiv kafedr ta profesoriv Bukovyns'koyi derzhavnoyi medychnoyi akademiyi (1944 – 1998 rr.) [Pages of history: biographical directory of heads of departments and professors of the Bukovynian State Medical Academy (1944 - 1998)], ed. by V. P. Pishak, Chernivtsi, BDMA, 1999, 224 p [in Ukrainian].

<sup>2</sup> Bukovyns'ka derzhavna medychna akademiya: stanovlennya, zdobutky, perspektyvy rozvytku (do 60-littya vid dnya zasnovannya) [Bukovynian State Medical Academy: formation, achievements, prospects of development (up to the 60th anniversary of its foundation)], ed. by V. P. Pishak, M. Yu. Kolomojets', I. Y. Sydorchuk, Chernivtsi, BDMA, 2004, 228 p. [in Ukrainian].

<sup>3</sup> Bukovyns'kyu derzhavnyu medychnyu universytet: Istoriya i s'ohodennya (do 70-richchya) [Bukovynian State Medical University: History and Present (to the 70th anniversary)], ed. by T. M. Boychuk, Chernivtsi, BDMU, 2014, 272 p. [in Ukrainian].

<sup>4</sup> Zasnovnyky kafedr – koryfeyi nauky BDMU . Biblihrafichnyi pokazhchyk [Founders of departments - luminaries of science of BSMU / bibliographic index], ed. by L. Yen'kova, N. Zhuk, S. Zaderey, V. Tretyak, V. Tsymbal, Chernivtsi, 2015, 311 p. [in Ukrainian].

<sup>5</sup> Boychuk T. M., Bilous V. I. Vid Kyjeva do Bukovyny prostyahsya istorychnyy shlyakh Bukovyns'koho derzhavnoho medychnoho univrsytetu [The historical path of Bukovynian State Medical University stretched from Kyiv to Bukovyna], Chernivtsi, BDMU, 2016, 184 p. [in Ukrainian].

<sup>6</sup> Boichuk T. M., Moisei A. A. Pershi 30 rokiv diialnosti Chernivetskoho derzhavnoho medychnoho instytutu (1944–1974 rr.) [The first 30 years of the Chernivtsi State Medical Institute], Chernivtsi: BDMU, 2019, 530 p. [in Ukrainian].

Виявилось, що, всупереч ідеології тоталітарної держави, колектив зосереджувався на основних професійних напрямках: створення матеріально-технічної бази навчального процесу, підбір і якісна підготовка майбутніх медиків для західноукраїнського регіону, удосконалення методики навчання, участь в протиепідемічних заходах, активний науковий пошук нових засобів лікування і впровадження їх на практиці.

**Метою** даної статті є висвітлення найбільш значущих подій в історії БДМУ в період між 1974 роком, який обмежує часові рамки нашого вже згаданого дослідження, до сьогодення. **Актуальність** дослідження зумовлене необхідністю створення позитивного історично і фактологічно обґрунтованого розуміння історичного шляху розвитку БДМУ. **Методика** роботи базується на аналізі історіографічних видань та архівних матеріалів.

**Виклад основного матеріалу.** Беручись до аналізу історичного шляху БДМУ, ми в першочергово зосередили увагу на тому, щоб не була порушена логічна структура представлення матеріалів про розвиток в подальшому, за хронологічними рамками охопленого історичного періоду? Адже історичні обставини докорінно змінилися і це, вочевидь, могло вплинути на зміст і контекст процесу.

Якщо вцілому розглянути період з 1974 р. по сьогодення, то в історії нашого навчального закладу, з погляду звичних реалій сучасності, не можна оминати декілька комплексів змін.

По-перше, це зміни які відбулися в історії української держави. Від середини 1980-х рр. в СРСР почалися зрушення в бік демократизації суспільних процесів. А в 1991 р., в результаті розпаду Радянського Союзу, стало можливим виникнення незалежної держави Україна. Перша половина 1990 рр. була дуже складною для всього українського суспільства в економічному, соціальному та політичному аспектах. Однак колектив Чернівецького медичного інституту у ці скрутні часи достойно працював в науковому і навчально-методичному напрямках, не поступаючись основними своїми досягненнями ані в організаційному, ані у лікувальному, ні у виховному аспектах діяльності.

Етапна організаційна зміна відбулася в другій половині 1990-х рр. В 1997 р. Постановою Кабміну України ліквідовано Чернівецький медичний інститут і на його базі створено Буковинську державну медичну академію (БДМА). Буковинській державній медакадемії були підпорядковані вищі медичні навчальні заклади I–II рівня акредитації Чернівецьке, Новоселицьке та Вашківцеве медичні училища (теперішні коледжі БДМУ).

З 1997 р. тривали зміни у структурі кафедр і факультетів. Відкрито кафедру військової і екстремальної медицини замість ліквідованої 1993 року військової кафедри (1997 р.), засновано кафедру догляду за хворими та вищої медсестринської освіти (2000 р.), у зв'язку з відкриттям фармацевтичного факультету, кафедру фармакології перейменовано на кафедру фармакології та фармації (2001 р.), відкрито факультет післядипломної освіти (2003 р.), створено медико-психологічний центр як навчально-консультативний і методичний підрозділ університету

(2004 р.). 2012 року на центр покладено функції соціально-психологічної служби навчального закладу.

За часів функціонування закладу як БДМА значно розширилась і удосконалилась навчально-матеріальна база вишу. Починаючи з 1994 р., були реставровані, капітально відремонтовані, оснащені меблями і технічними засобами всі навчальні корпуси. Були введені в експлуатацію після ремонту і реконструкції три нові навчальні корпуси, власний лікувально-діагностичний центр академії. Також було завершено реставрацію і капітальний ремонт переданого місцевою владою на баланс БДМА будинку, в якому розмістився палац “Академічний” з актовим залом на 700 місць.

Навчально-виробнича база академії була розташована в 10 навчальних корпусах і 22 лікувальних закладах міста. Бібліотека мала 500 тисяч примірників літератури. До послуг викладачів і студентів було понад 462 одиниці комп'ютерної техніки. Був створений веб-сайт закладу.

Науковому поступу академії, зростанню кількості наукових публікацій до 2003 р. сприяло заснування трьох науково-практичних журналів: “Буковинський медичний вісник”, “Клінічна анатомія та оперативна хірургія”, “Клінічна та експериментальна патологія”, визнані комісією ВАК України як фахові. У стінах медичної академії видавався Всеукраїнський студентський науковий журнал “Хист”.

Славетні традиції та авторитет академії примножувала молода когорта науковців, серед яких були знані професори М. Ю. Коломоєць, О. І. Волошин, В. К. Ташук, О. В. Пішак (кафедра внутрішніх хвороб), Ф. Г. Кулачек, А. Г. Іфтодій, І. Ю. Полянський, Б. М. Боднар (кафедра хірургії), І. М. Рубленік (фахівець із травматології), О. М. Юзько, О. В. Кравченко (акушерство і гінекологія), Л. О. Безруков, Т. В. Сорокман, Ю. М. Нечитайло (педіатрія), І. Ф. Мещишен (медична хімія), Р. Б. Косуба, І. І. Заморський (фармакологія), В. Ф. Мислицький, Ю. Є. Роговий (патофізіологія), Г. І. Ходоровський, С. С. Ткачук (нормальна фізіологія), Ю. Т. Ахтемійчук, Б. Г. Макар (ембріотопографія), І. Й. Сидорчук (імунологія), Р. В. Сенютрович (онкологія)<sup>7</sup>.

У 2001 році академія вперше в Україні розпочала підготовку лікарів за спеціальністю “Медична психологія”. Того ж року відкрито новий напрям підготовки фахівців – фармація та підготовка клінічних провізорів (спеціальність “Клінічна фармація”).

У 2004 р. на всіх факультетах академії навчалось понад 3500 студентів, із них 120 іноземних з 22 країн. На 40 кафедрах навчально-виховний процес забезпечували 490 осіб професорсько-викладацького персоналу, в тому числі 50 докторів і 287 кандидатів наук, серед яких один член-кореспондент АПН України, 2 академіки АНВШ України, 6 академіків Української АН, 8 заслужених лікарів України, 2 заслужених працівника вищої школи України.

Другим етапом змін стала наступна реорганізація навчального закладу. 2005 р. розпорядженням Кабміну України і наказом МОЗ України Буковинську державну медичну академію реорганізовано у Буковинський державний медичний університет (БДМУ).

<sup>7</sup> Bukovyns'ka derzhavna medychna akademiya: stanovlennya, zdobutky, perspektvyvy rozvytku (do 60-littya vid dnya zasnovannya) [Bukovinian State Medical Academy: formation, achievements, prospects of development (up to the 60th anniversary of its foundation)], ed. by V. P. Pishak, M. Yu. Kolomojets', I. Y. Sydorhuk, Chernivtsi, BDMA, 2004, 228 p. [in Russian].

У 2005 році в м. Бергені міністр освіти України підписав Болонську декларацію. Це було здійснено з метою входження в процес зближення і гармонізації систем освіти країн Європи в рамках Болонської угоди, з метою створення єдиного європейського простору вищої освіти. У тому ж навчальному році в БДМУ розпочато впровадження у навчальний процес вимог Болонської декларації. З 01.09.2005 р. навчання студентів за спеціальністю “Лікувальна справа” здійснюється за новим навчальним планом, який розроблено згідно з вимогами Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS), що орієнтована на визнання навчальних досягнень студентів, незалежно від місця навчання.

Новий імпульс у розвитку БДМУ вступає в дію з 2010 року. В університеті розгортаються нові напрямки діяльності, розширюється спектр спеціальностей додипломної та післядипломної підготовки, покращується матеріально-технічна база. Зокрема, відкрито університетську стоматологічну клініку, яка стала навчальною та практичною базою кафедр терапевтичної та ортопедичної стоматології, навчально-виробничу аптеку, нові навчально-практичні центри підготовки сімейних лікарів, гуртожиток №6, створено два нових факультети та університетський коледж, два нових комп'ютеризованих читальних зали.

Ліцензована та акредитована спеціальність «Провізор», впроваджена ступенева підготовка на фармацевтичних спеціальностях. Відкрита інтернатура та магістратура для стоматологів і провізорів. Також майже вдвічі збільшилася кількість як українських, так і закордонних громадян, що бажають навчатися в БДМУ.

Основний акцент діяльності університету поставлено на якості підготовки спеціалістів. Створюється Рада з якості освіти, запроваджуються нові освітні (в т.ч. дистанційні) технології, які набули популярності серед студентів і в лютому 2014 р. наш університет посів I місце серед усіх вищих медичних навчальних закладів України за даними міжнародного рейтингу „Ranking Web of Universities”. За даними наукометричної бази „Scopus”, БДМУ посідає 37-му позицію серед вищих навчальних закладів України та 7-му – серед вищих медичних навчальних закладів України за рівнем індексу Гірша, що є свідченням достатньо високого наукового потенціалу професорсько-викладацького корпусу.

Співробітниками університету (професор О. С. Федорук) на базі урологічного центру Обласної лікарні швидкої медичної допомоги створено Обласний центр ендouroлогії та літотрипсії (2011 р.). Цього ж року на базі хірургічного відділення Обласної клінічної лікарні відкрито Обласний центр малоінвазивної хірургії та гінекології (професор І. Ю. Полянський), також розпочав свою діяльність навчально-лікувальний центр стоматологічного факультету “Університетська стоматологічна клініка”. Центр отримав ліцензію на право надання стоматологічної допомоги. Окрім навчання студентів та інтернів, у центрі отримують безкоштовну стоматологічну допомогу ветерани війни і малозабезпечені громадяни міста й області. Центр став базою удосконалення лікарів-стоматологів факультету післядипломної освіти БДМУ. 2012 р. відкрита навчально-виробнича аптека “Університетська”. Аптека має ліцензію на виробництво лікарських засобів та роздрібну торгівлю ліками. Вона знаходиться поруч з

кафедрою фармації і використовується для проведення практичних занять зі студентами фармацевтичного факультету і медколеджів. Того ж року почав діяти Навчально-практичний центр первинної медико-санітарної допомоги (НПЦ ПМСД). Навчально-практичні центри були створені на базі амбулаторій загальної практики – сімейної медицини в селах Коровія Глибочького району (2012) та Бояни Новоселицького району (2013). Вони використовуються для надання ефективної медичної допомоги мешканцям сіл та для практичних занять студентів і лікарів-інтернів із загальної практики – сімейної медицини. Також створено навчально-науково-виробничий комплекс університету спільно з Ковельським медичним коледжем, який готував фахівців таких профілів: лікувальна, медсестринська, акушерська справи, фармація. Продовжується творення таких комплексів із Кам'янець-Подільським та Чортківським медичними коледжами. На базі офтальмологічного відділення міської лікарні № 2 та кафедри офтальмології БДМУ ім. Б. Л. Радзіховського (завідувач професор Я. І. Пенішкевич) створено міський функціональний Центр нейро-дегенеративних захворювань ока. Центр надає висококваліфіковану офтальмологічну допомогу хворим і є базою для практичних занять лікарів-інтернів. У 2015 році з ініціативи ректора, професора Т. М. Бойчука, започатковано створення он-лайн поліклініки, як структурного підрозділу університету. Віртуальна поліклініка БДМУ стає першим в Україні неприбутковим проектом при державному виші. Мета проекту – наблизити високопрофесійну спеціалізовану медичну допомогу до мешканців Буковини та зробити її для них максимальною доступною.

Сьогодні у складі ВДНЗУ «Буковинський державний медичний університет» створені і діють шість факультетів (медичні № 1, 2, 3, 4, стоматологічний, фармацевтичний і 49 кафедр. На базі факультету післядипломної освіти створений Навчально-науковий інститут післядипломної освіти (ННПО). Медичний коледж у складі університету створено 2013 року для підготовки молодших медичних і фармацевтичних фахівців. Так в університеті реалізовано ступеневу систему медсестринської та фармацевтичної освіти: від молодшого спеціаліста до бакалавра і магістра.

В університеті навчається близько 5700 студентів, з яких понад 1700 – іноземні громадяни. В їх розпорядженні 15 навчальних корпусів та клінічні кафедри у 33-х лікувально-профілактичних та аптечних установах обласного центру. Для абітурієнтів працюють два підготовчих відділення: для українських та іноземних громадян. Професорсько-викладацький персонал складається з 711 науково-педагогічних працівників: 96 докторів наук, 418 кандидатів наук, 74 – мають учене звання професора. У навчальний процес активно вводять нові технології і технічні засоби, способи організації навчального процесу (дистанційний, он-лайн, дистанційно-консультативний). Для потреб новітніх способів організації навчального процесу було оснащено сервер дистанційного навчання, центр підготовки абітурієнта, електронний журнал успішності, 17 комп'ютерних класів та понад 300 одиниць проекційної апаратури (близько 100 мультимедійних проекторів, 50 панельних рідкокристалічних моніторів, 7 інтерактивних дошок).

У 2019 році створено Центр симуляційної медицини та інноваційних технологій, який забезпечує навчання та удосконалення практичної підготовки студентів, лікарів-інтернів та практикуючих лікарів.

Нові методики, які ґрунтуються на інноваційних технологіях, вводять у викладацьку практику проведення інтерактивних занять, тестування, трансляції хірургічних втручань, проведення вебінарів, он-лайн лекцій провідних вітчизняних та зарубіжних фахівців. Не втратила своїх позицій у навчальному і науково-дослідному процесах бібліотека БДМУ, яка володіє близько 420 тисячами примірників книжкового фонду, сучасною періодикою, безкоштовним доступом до світових інформаційних ресурсів, комп'ютеризованими бібліотечними процесами й новітніми технологіями обслуговування. Студенти і викладачі мають можливість проходити навчання (стажування) в університетах Італії, Греції, Австрії, Німеччини. Створені умови для академічної мобільності, професійного зростання викладачів та студентів. Щороку в програмах академічної мобільності беруть участь близько 100 осіб. Професорсько-викладацьким складом ведеться підготовка студентів-громадян Індії до складання іспиту Foreign Medical Graduates Examination, який проводить Медична Рада Індії (Medical Council of India, MCI) для індійських студентів, які здобули медичну освіту за кордоном. Упродовж останніх 5 років результати складання іспиту MCI випускниками БДМУ є найкращими не тільки серед українських медичних університетів, а й медичних ЗВО пострадянського простору. Зимова та літня виробничі практики проходять на базі більш ніж 100 медичних та аптечних установ Чернівецької і Хмельницької областей.

Сфера наукових напрацювань університету з часу його заснування змінюється, оновлюється, але зберігає і певну спадкоємність. Основні теми концентруються навколо діагностики, лікування та профілактики захворювань серцево-судинної системи, злоякісних новоутворень, туберкульозу, хвороб ендокринної та імунної систем, органів травлення, органів дихання у дітей та дорослих, дослідження й апробації нових лікарських засобів. Вони обіймають близько 40 тем науково-дослідних робіт, 4 з яких отримують фінансування з Державного бюджету. Навчально-наукова лабораторія та центр клінічних досліджень покликані покращити методичне забезпечення та підвищити ефективність наукових розвідок у галузі фундаментальної та клінічної медицини. Університет по праву сьогодні пишається вагомими науковими здобутками: вперше – здійснено комплексне дослідження патогенетичних механізмів прогресування та ускладнень есенційної гіпертензії та метаболічного синдрому; експериментально розкрито ключові етапи порушень бар'єрної функції кишечника при ГНП; розроблено спосіб корекції активності ферментів системи антиоксидантного захисту при інтоксикації 2,4-динітрофенолом у щурів; спосіб корекції порушеного за умов алоксанового діабету стану глутатіонової системи у яснах щурів; істотно доповнено концепцію взаємообтяження гіпертонічної хвороби та цукрового діабету II типу; описані ранні ознаки макроангіопатій сонних, плечових, феморальних судин за умов поєданого перебігу гіпертонічної хвороби та цукрового діабету II типу; обґрунтовано та доведено

клінічну і фармакоекономічну ефективність тривалої комбінованої антигіпертензивної терапії у хворих на гіпертонічну хворобу з цукровим діабетом II типу із диференційованим підходом щодо зниження ризику та попередження ускладнень гіпертонічної хвороби; вивчено поширеність та структуру поєднаної патології шлунково-кишкового тракту та щитоподібної залози у дітей залежно від гендерно-вікових особливостей, рівня йодного забезпечення та місця проживання дітей; розроблено алгоритм ранньої діагностики та попередження розвитку рецидивів захворювання, виділені покази до формування груп ризику серед дитячого населення щодо поєднаної патології шлунково-кишкового тракту та щитоподібної залози у дітей.

Керівництво БДМУ дбає про творчу діяльність молодих науковців, для чого функціонують Рада молодих учених та Студентське наукове товариство, у 58 наукових гуртках якого займається понад 1300 студентів. Традиційно (щорічно) в університеті проводиться Міжнародний медико-фармацевтичний конгрес студентів і молодих учених (ВІМСО). У роботі наукового форуму беруть участь понад 1500 учасників – представників 75 навчальних закладів та медичних установ із 32 країн.

Лікувально-консультативна робота здійснюється в університеті на 30 клінічних кафедрах, які знаходяться в лікувально-профілактичних і спеціалізованих медичних закладах. Потужний потенціал професорсько-викладацького колективу клінічних кафедр – це 46 професорів, 61 доктор медичних наук, 152 доценти і 246 кандидатів медичних наук. 52 співробітники клінічних кафедр БДМУ призначено експертами і консультантами Департаменту охорони здоров'я Чернівецької ОДА та міського управління охорони здоров'я.

Сьогодні університет підтримує дружні зв'язки із 60 закордонними університетами та науково-дослідними інститутами. Лише за останні три роки було підписано угоди з Університетом ім. Поля Сабат'є м. Тулуза (Франція), Вільнюським університетом (Литва), Університетом м. Сант'яго-де-Компостела (Іспанія), Університетом Аристотеля в Салоніках (Греція) та ін.

Завдячуючи плідній цілеспрямованій роботі всього колективу, БДМУ став першим з-поміж медичних університетів України індивідуальним повноправним членом Європейської асоціації університетів. У рейтингах закладів вищої освіти України медичний університет займає достойні позиції: за результати складання ліцензійних іспитів "Крок" (показники абсолютної успішності) у 2016–2018 рр. він зайняв передові позиції серед медичних університетів України. БДМУ належить 49 позиція серед усіх ЗВО України в рейтингуванні "ТОП – 200 Україна" (ЮНЕСКО) у 2018 р.; "Webometrics Ranking of World's Universities" у 2019 р. – 2 місце серед усіх медичних ЗВО України; "Консолідований рейтинг ВНЗ України 2018" – ТОП-5 найкращих ЗВО Західного регіону та 23-тє місце серед усіх ЗВО України.

За результатами "Консолідованого рейтингу" закладів вищої освіти України у 2020 році Буковинський державний медичний університет посів 17 місце серед усіх вишів України. Слід відзначити, що у порівнянні із минулорічним рейтингом БДМУ істотно покращив свої позиції. У підрейтингу "Кращі виші регіонів України" БДМУ потрапив до п'яти найкращих закладів вищої освіти Західного

регіону.

**Висновки.** У часовому проміжку 1974–2020 рр. основні етапи розвитку Буковинського державного медичного університету були обумовлені історичними процесами. З 1974 р. до середини 1980-х років система освіти була вмонтована в радянську парадигму світосприйняття. Однак у професійному самовизначенні колектив навчального закладу чітко дотримувався наукового підходу до викладання спеціальних дисциплін, ставлячи дуже високо практичну підготовку молодого лікаря. З початком “перебудови” в СРСР (друга половина 1980-х років) посилюється процес лібералізації політичного життя, що, безумовно, сказався на навчальний процес, особливо в гуманітарному циклі предметів. З набуттям Україною державної незалежності відбулися основні організаційні перетворення: в 1997 р. заклад став академією, а з 2005 р. – університетом. Реорганізація позначилася на змісті освіти. Університет долучився до Болонського процесу. Стабільно велика кількість іноземних студентів – кращий показник якісних змін. Заклад сміливо вступив в епоху електронних та інтернет-технологій, маючи солідну матеріально-технічну базу.

**Boychuk Taras, Moisey Antoniyy. Main stages of Bukovinian State Medical University development for 1974–2020.** The article presents next part of article’s series about the main stages of development of BSMU from 1974 to the modern times. The **purpose of this article** is to represent and analyse the most significant events in the history of BSMU in the period 1974–2020, what focused on the previous study. The relevance of the study means the need to create a positive historical stereotype about BSMU. The **method** of work is based on the analysis of historiographical publications and archival materials. **Conclusions.** In the period 1974–2020 the main stages of development of Bukovinian State Medical University were due to historical realities. From 1974 to the mid-1980s, the education system was embedded in the Soviet paradigm of worldview. However the staff of the school clearly adhered to the scientific approach to teaching special subjects, placing very high practical training of young doctors. With the beginning of “perestroika” period of Soviet history in the USSR (second half of the 1980s) it has been started liberalization of political life (intensified the social life), what affected the educational process, especially in the humanitarian sciences. Ukraine's independence inspired the major organizational changes in here: in 1997, the institution became an academy, in 2005 – a university. This affected the global change of the

educational content. This year BSMU joined the Bologna Process. A stable large number of foreign students is an indicator of these positive changes. The institution use to try the era of electronic technology now, having a good material and technical base for this.

**Key words:** Bukovsnian State Medical Academy, Bukovynian State Medical University, liberalization of political life, Bologna system, electronic technologies in education.

**Бойчук Тарас** – доктор медичних наук, професор, ректор ВДНЗ України “Буковинський державний медичний університет”, академік АН ВШ України. Автор понад 300 наукових праць, у тому числі 8-ми монографій. Коло наукових інтересів: хронобіологія, хронотоксикологія.

**Boychuk Taras** – Doctor of medical sciences, Professor, Rector of the Higher State Educational Establishment of Ukraine “Bukovinian State Medical University”, Academician of the Academy of Sciences of Higher Education of Ukraine. The author of more than 300 scientific works, including 8 monographs. Scientific interests are such as: chronobiology, chronotoxicology.

**Мойсей Антоній** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук та українознавства ВДНЗ України “Буковинський державний медичний університет”, гол. редактор українсько-румунського наукового журналу “Актуальні питання суспільних наук та історії медицини”. Коло наукових інтересів: Історія України та української культури, традиційна культура населення Буковини, взаємовпливи в сфері традиційної культури українського та східнороманського населення Буковини, процеси етнокультурної ідентичності у прикордонних регіонах. Автор та співавтор понад 210 наукових праць, у т. ч. 7-ми монографій.

**Moisey Antoniyy** – Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department of Social Sciences and Ukrainian Studies of the Higher State Educational Establishment of Ukraine “Bukovinian State Medical University”, editor of the Ukrainian-Romanian scientific journal “Current issues of social science and history of medicine”. Scientific interests are such as: history of Ukraine and Ukrainian culture, traditional culture of the population of Bukovina, mutual influence in the sphere of traditional culture of the Ukrainian and East-Roman population of Bukovina, processes of ethnocultural identity in the border regions. The author of more than 210 scientific works, including 7 monographs.

**Received:** 10.11.2020

**Advance Access Published:** December, 2020

© T. Boychuk, A. Moisey, 2020